

УДК 339.9:316.46]`06(510)
 JEL: F01; F29; O10; O53
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-38-44>

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ І ПЕРСПЕКТИВ СВІТОВОГО ЛІДЕРСТВА ЕКОНОМІКИ КИТАЮ

©2023 АТАМАНЧУК З. А., КВАСНИЦЬКА О. Г., ГЕГАМЯН Л. Р.

УДК 339.9:316.46]`06(510)
 JEL: F01; F29; O10; O53

Атаманчук З. А., Квасницька О. Г., Гегамян Л. Р. Оцінка сучасного стану, проблем і перспектив світового лідерства економіки Китаю

Метою статті є аналіз поточного стану економіки Китаю, дослідження її впливу на глобальний ринок і визначення основних перспектив подальшого розвитку країни через призму світового лідерства. У статті обґрунтовано зростаючий вплив Китаю на світові господарські процеси; наведено ключові чинники, що сприяють наближенню країни до провідної позиції у глобальній економіці; висвітлено динаміку основних макроекономічних показників Китаю, таких як ВВП, ВВП на душу населення, обсяги високотехнологічного експорту, торговельний баланс та обсяги інвестицій. Визначено місце країни у Глобальному інноваційному індексі та виділено окремі показники, за якими Китай отримав найвищі оцінки у 2023 р., зокрема знання та результати наукових досліджень, інституційне середовище та ринковий досвід. Розглянуто зовнішньоекономічну діяльність Китаю із зазначенням провідних торговельних партнерів країни та товарної структури експортно-імпортних операцій. Розглянуто ініціативу «Один пояс, один шлях», яка спрямована на стимулювання міжнародної співпраці держави та зміцнення її економічних зв'язків з іншими країнами та регіонами. У рамках ініціативи проаналізовано співпрацю між Україною та Китаєм, яка включає в себе інвестиційні проекти з розвитку інфраструктури, створення індустріальних парків та зон технологічного розвитку, а також науково-технічну, військову, гуманітарну та культурну співпрацю. Запропоновано напрями розвитку економіки України, спрямовані на поглиблення кооперації між двома державами, зокрема: прискорення економічних трансформацій, поліпшення інвестиційного клімату та створення спільних проектів у енергетичній та сільськогосподарській сферах. Доведено, що, незважаючи на певні труднощі всередині країни та проблеми у глобальній економіці, Китай залишається ключовим гравцем на світовій арені завдяки своїй інноваційній діяльності, потужному виробничому потенціалу та активній ролі в міжнародних економічних ініціативах.

Ключові слова: економіка Китаю, експорт та імпорт товарів, високотехнологічний експорт, прями іноземні інвестиції, Глобальний індекс інновацій, «Один пояс, один шлях».

Рис.: 6. **Бібл.:** 15.

Атаманчук Зорина Асланівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: z.atamanchuk@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6139-1653>

Квасницька Олександра Геннадіївна – студентка, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: kvasnyska.o@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2861-3274>

Гегамян Лусіне Радіївна – студентка, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: hehamian.l@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4391-3515>

UDC 339.9:316.46]`06(510)
 JEL: F01; F29; O10; O53

Atamanchuk Z. A., Kvasnytska O. H., Hehamian L. R. Assessing the Current State, Problems and Prospects of China's World Economic Leadership

The aim of the article is to analyze the current state of China's economy, study its impact on the global market and determine the main prospects for further development of the country through the prism of world leadership. The article substantiates the growing influence of China on the world economic processes; the key factors contributing to the country's approach to the leading position in the global economy are presented; the dynamics of the main macroeconomic indicators of China, such as GDP, GDP per capita, volumes of high-tech exports, trade balance and investment volumes, are highlighted. The country's place in the Global Innovation Index is determined and some indicators by which China received the highest marks in 2023 are allocated, in particular, indicators of knowledge and results of scientific research, institutional environment and market experience. The foreign economic activity of China is considered, indicating the leading trading partners of the country and the commodity structure of export-import operations. The initiative «One Belt, One Road», which is aimed at stimulating international cooperation of the country and strengthening its economic ties with other countries and regions, is considered. Within the framework of the initiative, cooperation between Ukraine and China was analyzed, which includes investment projects for infrastructure development, the creation of industrial parks and technological development zones, as well as scientific, technical, military, humanitarian, and cultural cooperation. Further directions of development of the economy of Ukraine, aimed at deepening cooperation between the two countries are proposed, in particular: accelerating economic transformations, improving the investment climate and creating joint projects in the energy and agricultural spheres. It is proved that, despite certain difficulties within the country and problems in the global economy, China remains a key player on the world stage owing to its innovative activities, strong production potential and active role in the international economic initiatives.

Keywords: China's economy, exports and imports of goods, high-tech exports, foreign direct investment, Global Innovation Index, «One Belt, One Road».

Fig.: 6. **Bibl.:** 15.

Atamanchuk Zoryna A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Vasyl Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: z.atamanchuk@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6139-1653>

На тлі швидкого економічного зростання Китаю та збільшення його геополітичного впливу у світі виникають важливі питання щодо ролі цієї держави як світового лідера та впливу, яку вона чинить на глобальну економіку. Китай, ставши однією з найбільших світових індустрій, спричиняє вагомий вплив на глобальні ринки та міжнародні відносини. Його ініціативи, такі як «Один пояс, один шлях» (Belt and Road Initiative), активність на міжнародних форумах визначають новий вектор світової економіки. Зростання китайської економіки та її роль на світових ринках породжують питання про те, як ця держава змінює структуру свого виробництва, впроваджує інновації, підвищує свою конкурентоспроможність. У цьому контексті відкриваються нові можливості співпраці та взаємовигідних відносин для інших країн.

З початку 2023 р. Китай активно розпочав виступати як найбільш миролюбна країна, бажаючи відігравати роль ефективного посередника в розв'язанні глобальних проблем у сфері міжнародних відносин. Ця ініціатива позначається ще одним важливим кроком у спробі Китаю стати провідною світовою супердержавою [1].

На тлі стрімкого розвитку китайської економіки особливості лідерства цієї країни привертають все більшу увагу дослідників: як наших співвітчизників, так і зарубіжних. Серед українських учених можна виділити праці таких авторів, як Б. Антонюк, А. Бровко, О. Дроботюк, В. Герасимчук, С. Гловацька, Н. Карасова, О. Кириченко, В. Кіктенко, О. Мороз, О. Ніколаєва, В. Ніценко, В. Перебийніс, В. Поворозник, О. Посипанко, А. Трофимчук, М. Фесенко, О. Шепотило, О. Яценко та ін. Майкл Пілсбері, Юань Сіньтао, Юе Цзясинь та інші є зарубіжними дослідниками щодо питань Китаю та його ролі у світі. Разом із тим, недостатньо вивченими залишаються проблемні питання оцінки сучасних процесів, що відбуваються на світовому ринку за участю Китаю.

Метою статті є аналіз поточного стану економіки Китаю, дослідження його впливу на глобальному ринку та визначення основних перспектив подальшого розвитку країни через призму її світового лідерства.

Сьогодні Китайська Народна Республіка (КНР) є однією з найвпливовіших держав з передовою економікою не тільки в азіатському регіоні, але й у всьому світі. Економіка КНР протягом останніх десятиліть впевнено зростає швидкими темпами. Наразі Китай

посідає друге місце (після США) за ВВП. Проте країна не зупиняється на досягнутому та прагне зайняти провідну позицію.

Незважаючи на високий показник ВВП, Китай не може похизуватися такими ж здобутками стосовно ВВП на душу населення. Причиною цього є велика кількість населення (1,41 млрд осіб станом на початок 2021 р.). Через це Піднебесна вважається країною, що розвивається, а не високорозвиненою державою. Динаміку ВВП і ВВП на душу населення за період 2012–2021 рр. наведено на *рис. 1*.

Згідно з даними, наведеними на *рис. 1*, спостерігається постійне зростання ВВП Китаю. Навіть незважаючи на пандемію COVID-19, у 2020 р. ВВП країни збільшився на 320 млрд дол. США, що свідчить про міцність економіки країни. Однак уже у 2021 р. темп приросту ВВП значно пришвидшився і досяг позначки у 15,85 трлн дол. США. ВВП на душу населення також має тенденцію до зростання, за виключенням незначного спаду у 2016 р.

Як відомо, Китай є потужним торговельним партнером для багатьох країн, а також головним експортером у світі. Він виробляє усе: від дрібниць до високотехнологічних товарів. До основних товарних категорій експорту країни належать: меблі; машини, обладнання та механічні пристрої; електричні машини й обладнання; пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них; засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання. Найбільшу частку імпорту складають: меблі; машини, обладнання та механічні пристрої; електричні машини й обладнання; мінеральні палива; прилади й апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, контрольні, вимірювальні, прецизійні, медичні або хірургічні; руди, шлак і зола [3].

Згідно з даними на *рис. 2*, протягом аналізованого періоду спостерігається позитивний торговельний баланс Китаю. Оскільки експорт та імпорт товарів Китаю збільшується, відповідно, зростає і їхня частка в загальносвітовій торгівлі. Таким чином, станом на 2022 р. частка експорту Китаю в загальносвітовому експорті становила 14,3% (3,59 трлн дол. США), частка імпорту в загальносвітовому імпорті – 10,6% (2,72 трлн дол. США), а загальна частка торгівлі Китаю у світовій торгівлі – 12,4%.

У Китаї добре розвинений високотехнологічний експорт – вивіз продукції або послуг, які належать до

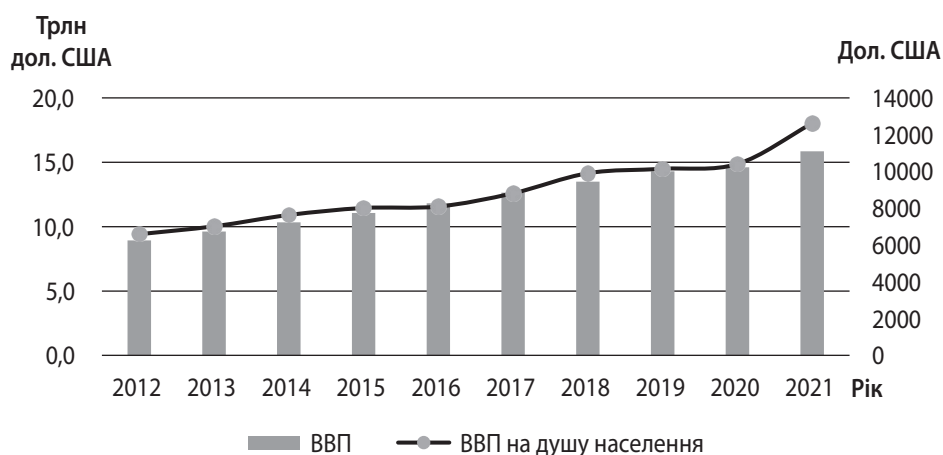

Рис. 1. Динаміка ВВП (ліва шкала, трлн дол. США) та ВВП на душу населення (права шкала, дол. США) Китаю за 2012–2021 рр.

Джерело: сформовано авторами за даними [2].

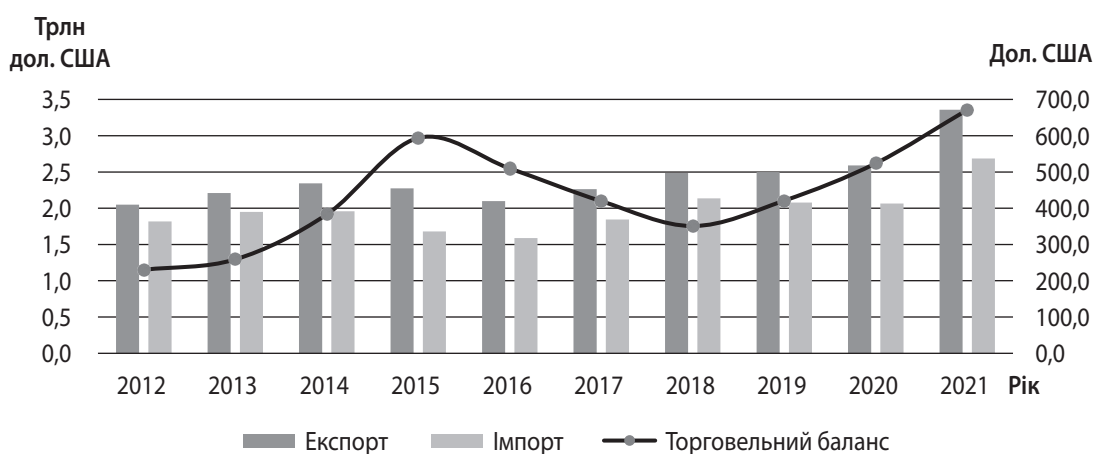

Рис. 2. Динаміка експорту та імпорту Китаю (ліва шкала, трлн дол. США) та його торговельний баланс (права шкала, млрд дол. США), 2012–2021 рр.

Джерело: сформовано авторами за даними [2].

високих технологій або високотехнологічних галузей промисловості. Він охоплює широкий спектр товарів та послуг, які вимагають високого рівня інженерних знань, наукових досліджень, розробок та інновацій. Для прикладу, до таких товарів можна віднести смартфони, комп'ютери, мікросхеми, обладнання для зв'язку, включно з 5G, та інші передові технології, програмне забезпечення, медичні прилади, сонячні панелі, вітряні турбіни та інші енергоефективні технології [4]. Китай володіє 42% основних світових патентів для технології 5G [5].

Станом на 2021 р. частка високотехнологічного експорту в структурі загального експорту Китаю становила близько 28% (942,3 млрд дол. США) (рис. 3). Високотехнологічний експорт є важливим для економіки Китаю, оскільки він створює високу додану вартість і допомагає країні розвивати інноваційні галузі виробництва. Китай активно ство-

рює конкурентоздатні продукти, що допомагає підвищувати його статус як гравця на світовому ринку високих технологій.

Згідно з рис. 4 головними партнерами Китаю по експорту станом на 2022 р. є такі держави: на першому місці – США (582,8 млрд дол. США), на другому – Японія (172,9 млрд дол. США), на третьому – Південна Корея (162,6 млрд дол. США). Головними партнерами Китаю по імпорту є: на першому місці – Південна Корея (199,7 млрд дол. США), на другому – Японія (184,5 млрд дол. США), на третьому – США (179,0 млрд дол. США). Варто зауважити, що експорт товарів до США значно випереджає експорт до інших країн.

Китайська економіка є першою у світі за доданою вартістю та концентрує значні обсяги інвестицій, інновацій, наукового та технічного потенціалу. Вступ Китаю до СОТ у 2001 р. суттєво сприяв збільшенню інвестиційних потоків до країни. Так, згідно з даними Світового банку, протягом 2012–2021 рр. спостеріга-

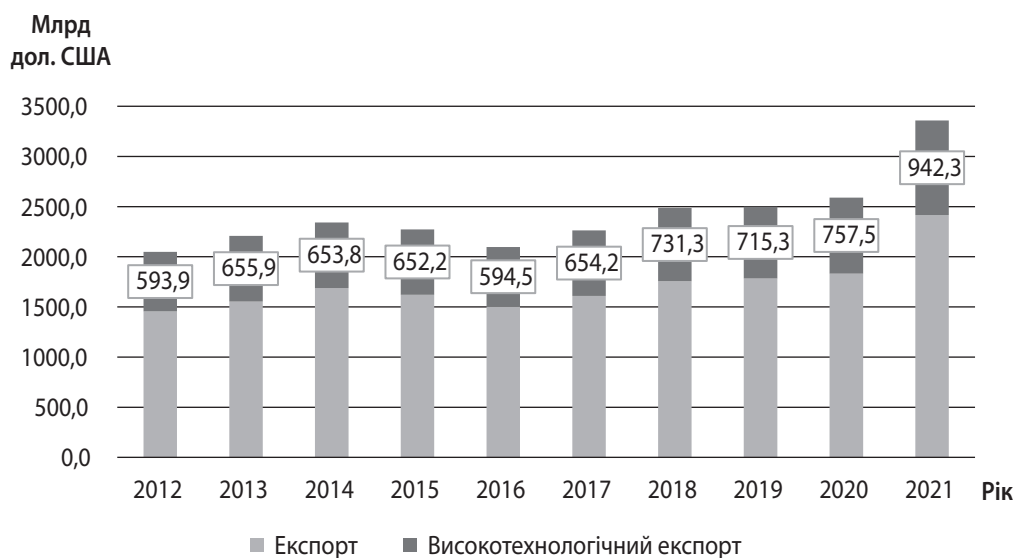

Рис. 3. Динаміка частки високотехнологічного експорту до загального експорту за 2012–2021 рр. млрд дол. США

Джерело: сформовано авторами за даними [2].

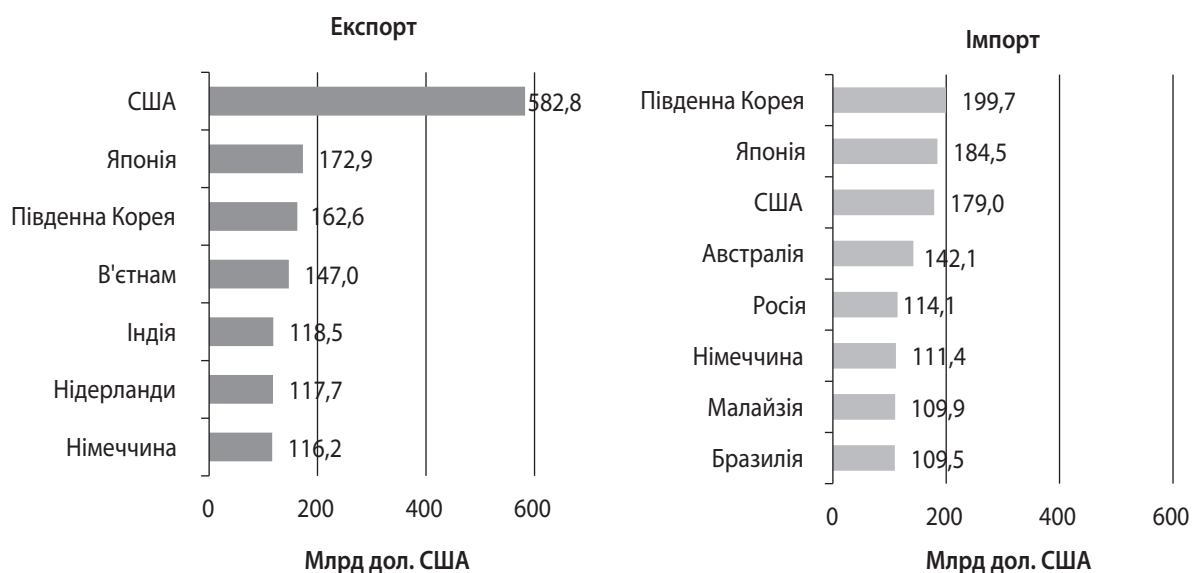

Рис. 4. Географічна структура торгових партнерів Китаю у 2022 р., млрд дол. США

Джерело: сформовано авторами за даними [6].

лися значні коливання вкладень інвестицій як до Китаю, так і за його межі.

Проте слід зазначити, що суми, що надходили до країни, значно переважали ті капіталовкладення, що Китай інвестував у інші держави.

Динаміку потоків прямих іноземних інвестицій (ПІІ) Китаю за 2012–2021 рр. наведено на рис. 5.

Втім, не всі галузі економіки Китаю є відкритими для іноземного інвестування. Згідно з китайським законодавством, у країні існують як сфери, в які іноземцям дозволяється вкладати кошти (сільське господарство, лісовий сектор, тваринництво, текстильна промисловість, машинобудування та ін.), так і сфери, де іноземні інвестиції обмежені

або заборонені повністю (ЗМІ, транспортний, військовий і фінансовий сектори). Така політика Китаю у сфері інвестування спрямована на контроль за присутністю іноземних інвесторів та запобігання їхнього впливу на стратегічно важливі галузі економіки [4].

Обсяг інвестицій у китайську економіку тісно пов'язаний із великою кількістю транснаціональних корпорацій (ТНК), що діють на території країни (136 із них входять до Fortune Global 500) [7]. Іноземні інвестори вбачають багато можливостей для співпраці або створення спільних підприємств з уже існуючими ТНК.

Інвестиції також допомагають підприємствам змагатися на ринку, запроваджуючи нові інновації, що можуть відрізнити їх від конкурентів і забезпечи-

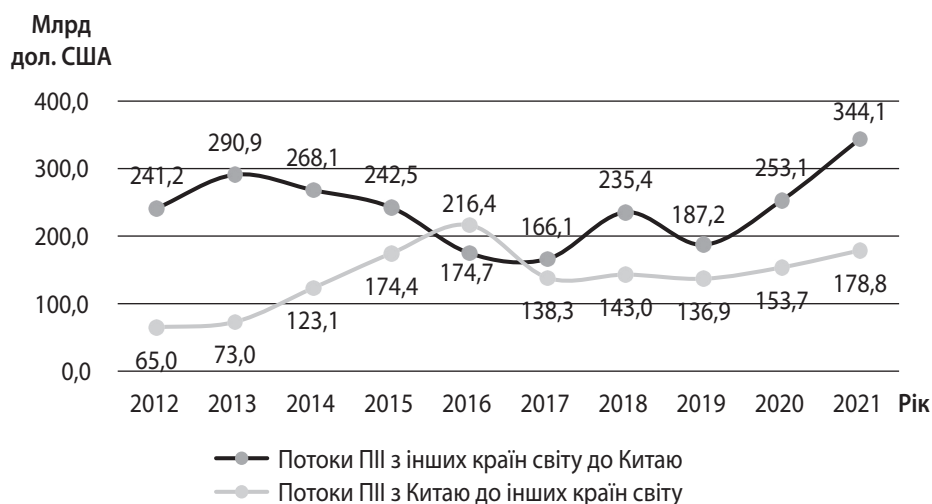

Рис. 5. Динаміка потоків ПІІ Китаю за 2012–2021 рр., млрд дол. США

Джерело: сформовано авторами за даними [2].

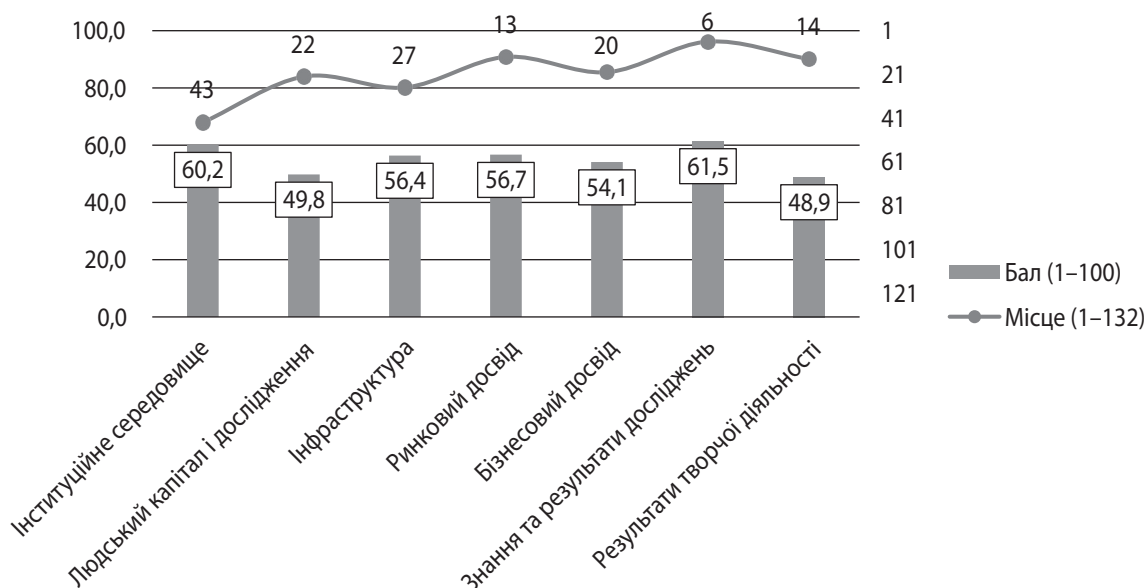

Рис. 6. Оцінка складових Глобального інноваційного індексу Китаю у 2023 р.

Джерело: сформовано авторами за даними [8].

ти перевагу. Згідно з даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), у 2023 р. дещо погіршилося місце Китаю у Глобальному інноваційному індексі (ГІІ), де країна знаходиться на 12 позиції (у 2022 р. – 11 позиція) в загальному рейтингу, набравши загалом 55,3 бала зі 100 [8; 9]. Серед окремих складових ГІІ найвищі оцінки Китай отримав за такими показниками, як знання та результати наукових досліджень (61,5), інституційне середовище (60,2) та ринковий досвід (56,7) (рис. 6).

Іншим важливим аспектом підвищення конкурентоспроможності економіки Китаю на світовому ринку є активне стимулювання міжнародної співпраці в рамках ініціативи «Один пояс,

один шлях», яка була запропонована Сі Цзінпінгом у 2013 р. [10] Під час візиту до країн Центральної та Південно-Східної Азії голова КНР висунув ідею створення безпрецедентної за масштабом стратегії «Економічного поясу Великого Шовкового шляху» і «Морського Шовкового шляху ХХІ століття» як нової форми поглиблення співпраці Китаю, держав Центральної Азії та Європи [11]. Дана програма передбачає залучення інвестицій на суму понад 1 трлн дол. США, спрямованих на розвиток спільної транспортної інфраструктури, створення індустріальних парків, мереж міст-побратимів, сприяння торгівлі та інвестиціям [12].

До основних напрямків реалізації проекту можна віднести такі [10]:

1. Посилення політичної співпраці держав регіону.
2. Прискорення темпів будівництва єдиної транспортної мережі.
3. Розвиток міжнародної торгівлі шляхом ліквідації торговельних бар'єрів, зниження трансакційних витрат, підвищення швидкості й ефективності економічних операцій у регіоні.
4. Фінансова інтеграція та збільшення валютних потоків.
5. Розширення міждержавних зв'язків у галузях науки, культури, туризму, освіти.

За оцінками деяких експертів, на реалізацію ініціативи може знадобитися близько 30 років, а результатом стане виникнення масштабної зони вільної торгівлі, що охоплюватиме північно-західні провінції Китаю, а також країни Центральної Азії, Центральної та Східної Європи [11].

Згідно з інформацією офіційного порталу ініціативи «Один пояс, один шлях», станом на квітень 2023 р. уряд Китаю підписав угоди про співпрацю зі 148 країнами та 29 міжнародними організаціями [13]. Майже за 10 років свого існування проект розширився за межі Азії та Європи, об'єднавши нових учасників з Африки, Латинської Америки та Тихого океану [12].

Україна була однією з перших, хто приєднався до ініціативи, і вже у грудні 2013 р. було підписано Договір про дружбу та співробітництво між Україною і Китаєм, а також Спільну декларацію України і КНР про подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства [12]. У 2017 р. було укладено план дій Україна — КНР із реалізації ініціативи спільного будівництва «Економічного поясу шовкового шляху» та «Морського шовкового шляху XXI століття». Серед основних напрямків співпраці між Україною та Китаєм у цьому контексті можна виділити: численні інвестиційні проекти з розвитку інфраструктури; створення транспортних коридорів, індустріальних парків та зон технологічного розвитку; науково-технічне, військове, гуманітарне та культурне співробітництво; розвиток туризму [14].

Україна може стати полем для імплементації китайських технологій, продуктивного інвестування та отримання прибутків китайськими інвесторами, джерелом дешевої сировини та робочої сили. Китай, своєю чергою, може виступити в ролі фінансового та кредитного донора для нашої держави, замінити величезний ринок збуту Російської Федерації для вітчизняних товарів, забезпечити прискорення економічного розвитку та зближення з країнами Європейського Союзу [15, с. 48–49].

Незважаючи на значні можливості для поліпшення двосторонньої співпраці між Україною та КНР, зокрема в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях», реалізація деяких етапів проекту супроводжується певними проблемами [11]. Політична нестабільність,

спричинена повномасштабною війною, повільне впровадження економічних реформ і мінливість загального інвестиційного клімату – усе це змушує китайські компанії бути обережними щодо вкладення капіталу в Україну. Ключовим завданням для уряду України має стати прискорення темпів реформування економіки, що матиме суттєвий вплив на поліпшення інвестиційного клімату в Україні та побудову взаємовигідної співпраці в енергетичній та сільськогосподарській сферах.

ВИСНОВКИ

Китай – це найбільша у світі країна за чисельністю населення та друга економіка світу за показниками ВВП, що свідчить про її значний вплив на міжнародну економіку. Піднебесна веде активну зовнішню торгівлю з численними країнами та регіонами, що робить її ключовим учасником на світовому ринку, зокрема у сфері експорту. Обсяг інвестицій як у Китай, так і за його межі збільшується, що зумовлено великою кількістю транснаціональних корпорацій, високим рівнем інновацій та швидкістю їх упровадження. Постійне ефективне зростання інноваційного лідерства країни стало можливим завдяки збільшенню витрат на дослідження та розробки, стимулюванню інноваційної активності підприємств, розвитку галузевих інноваційних систем та науково-технологічної кооперації.

Окрім іншого, КНР виконує ключову роль у глобальних процесах завдяки ініціативі «Один пояс, один шлях». Вона допомогла Китаю налагодити стратегічні взаємини з іншими країнами та регіонами, активно сприяючи як зростанню економіки країни, так і підвищенню її впливу у світі.

Оцінка ролі Китаю в міжнародних організаціях і геополітичних конфліктах, а також аналіз його взаємодії з іншими державами є перспективним напрямком майбутніх досліджень. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Омельченко В. Велика гра КНР за глобальне лідерство: історичні корені, сучасні інструменти, майбутні наслідки / Разумков центр. 30.03.2023. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/velyka-gra-knr-za-globalne-liderstvo-istorychni-koreni-suchasni-instrumenty-maibutni-naslidky>
2. The World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>
3. Китай / Дія.Бізнес. Експортний напрям. URL: <https://export.gov.ua/country/91-kitai>
4. Бровко А. Г. Модернізація Китаю: досягнення та перспективи. *Література та культура Полісся Серія «Історичні науки»*. 2021. № 105. С. 59–69. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2425/1/7.pdf>
5. Близько 70% економічних секторів Китаю інтегрували технологію 5G / Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3777037-blizko-70-ekonomichnih-sektoriv-kitau-integruvali-tehnologiu-5g.html>

6. UNCTAD. URL: <https://unctad.org>
7. Fortune Global 500. URL: <https://fortune.com/ranking/global500/2022/>
8. Global Innovation Index 2023: Innovation in the face of uncertainty 16th ed. / World Intellectual Property Organization (WIPO). Geneva, 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>
9. Global Innovation Index 2022: What is the future of innovation-driven growth? 15th ed. / World Intellectual Property Organization (WIPO). Geneva, 2022. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf>
10. Трофимчук А. П. Перспективи приєднання України до проекту «Один пояс, один шлях». *Міжнародні вісники. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 2. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/3060-11225-1-PB.pdf>
11. Поворозник В., Перебийніс В. Проект «Один пояс – один шлях»: можливості для України / Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД), 2015. URL: https://www.icps.com.ua/assets/uploads/images/files/china_project_s.pdf
12. Шепотило О., Ніколаєва О. Один пояс, один шлях: Вплив зниження торгових витрат на добробут в Україні / Центр аналітики зовнішньої торгівлі Trade+ Київської школи економіки, 2019. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2020/01/KSE-Trade-BRI-Ukrayina-zvit_20191228-1.pdf
13. Belt and Road Portal. URL: <https://eng.yidaiyilu.gov.cn>
14. Гловацька С. М. Значення стратегічної ініціативи «Один пояс, один шлях» для України. *Розвиток транспорту*. 2018. № 2. С. 202–211. DOI: <https://doi.org/10.33082/td.2018.2-3.20>
15. Атаманчук З. А., Просянюк А. В. Розвиток зовнішньоторговельних відносин України з КНР. The 26th International scientific and practical conference «Scientific trends and ways of solving modern problems» (July 04–07, 2023). La Rochelle, France. International Science Group. 2023. 295 p.

REFERENCES

- Atamanchuk, Z. A., and Prosianiuk, A. V. "Rozvytok zovnishnyotorhovelnnykh vidnosyn Ukrainy z KNR" [Development of Ukraine's Foreign Trade Relations with China]. *The 26th International scientific and practical conference «Scientific trends and ways of solving modern problems»* (July 04–07, 2023). La Rochelle, France: International Science Group, 2023.
- "Blyzko 70% ekonomichnykh sektoriv Kytaiui intehruvaly tekhnolohiiu 5G" [About 70% of China's Economic Sectors Have Integrated 5G Technology]. *Ukrinform*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3777037-blizko-70-ekonomichnih-sektoriv-kitau-integruvali-tehnologiu-5g.html>

- Belt and Road Portal. <https://eng.yidaiyilu.gov.cn>
- Brovko, A. H. "Modernizatsiia Kytaiui: dosiahnennia ta perspektyvy" [Modernization of China's Economy: Achievements and Prospects]. *Literatura ta kultura Polissia Serriia «Istorychni nauky»*, no. 105 (2021): 59–69. <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/2425/1/7.pdf>
- Fortune Global 500. <https://fortune.com/ranking/global500/2022/>
- "Global Innovation Index 2022: What is the future of innovation-driven growth?" World Intellectual Property Organization (WIPO). Geneva, 2022. <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf>
- "Global Innovation Index 2023: Innovation in the face of uncertainty". World Intellectual Property Organization (WIPO). Geneva, 2023. <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>
- Hlovatska, S. M. "Znachennia stratehichnoi initsiatyvy «Odyn poias, odyin shliakh» dlia Ukrainy" [The Strategic Initiative «The Belt and Road» and it's Meaning for Ukraine]. *Rozvytok transportu*, no. 2 (2018): 202–211. DOI: <https://doi.org/10.33082/td.2018.2-3.20>
- "Kytai" [China]. *Diiia.Biznes. Eksportnyi napriam*. <https://export.gov.ua/country/91-kitai>
- Omelchenko, V. "Velyka hra KNR za hlobalne liderstvo: istorychni koreni, suchasni instrumenty, maibutni naslidky" [China's Great Play for Global Leadership: Historical Roots, Modern Tools, Future Consequences]. *Razumkov tsestr*. March 30, 2023. <https://razumkov.org.ua/statti/velyka-gra-knr-za-globalne-liderstvo-istorychni-koreni-suchasni-instrumenty-maibutni-naslidky>
- Povoroznyk, V., and Perebyinis, V. "Proekt «Odyn poias – odyin shliakh»: mozhlyvosti dlia Ukrainy" [One Belt One Road Project: Opportunities for Ukraine]. *Mizhnarodnyi tsestr perspektyvnykh doslidzhen (MTsPD)*, 2015. https://www.icps.com.ua/assets/uploads/images/files/china_project_s.pdf
- Shepotylo, O., and Nikolaieva, O. "Odyn poias, odyin shliakh: Vplyv znyzhennia torhovyykh vytrat na dobrobut v Ukraini" [One Belt, One Road: The Impact of Reducing Trade Costs on Welfare in Ukraine]. *Tsestr analityky zovnishnyoi torhivli Trade+ Kyivskoi shkoly ekonomiky*, 2019. https://kse.ua/wp-content/uploads/2020/01/KSE-Trade-BRI-Ukrayina-zvit_20191228-1.pdf
- The World Bank. <https://www.worldbank.org/en/home>
- Trofymchuk, A. P. "Perspektyvy pryednannia Ukrainy do proektu «Odyn poias, odyin shliakh»" [Prospects for Ukraine Joining the One Belt, One Road Project]. *Mizhnarodni vynosyn. Serriia «Ekonomichni nauky»*, no. 2 (2016). <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/3060-11225-1-PB.pdf>
- UNCTAD. <https://unctad.org>